

Artur Jazdon

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2008

Biblioteka 13 (22), 241-269

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ARTUR JAZDON

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2008

I. Uwagi wstępne

Rok 2008 był rokiem końca kadencji władz uczelni, a także dyrekcji Biblioteki Uniwersyteckiej. Szczególnie pierwsza z okoliczności sprawiała, że zamykanie prowadzonych dotychczas spraw i niechęć do rozpoczęcia nowych (które należałoby zostawić władzom nowej kadencji jako niezakończone) ograniczały możliwości realizacji określonych zadań. Brak pewności co do powołania dyrekcji BU na nową kadencję (temat został podjęty dopiero na ostatnim posiedzeniu Senatu UAM 20 grudnia 2008 roku) także nie sprzyjał rozwojowi. Nie podejmowano więc w BU poważnych działań merytorycznych czy natury organizacyjnej, co jednak nie oznacza, że okres ten uznać można za stracony.

Najważniejszymi sprawami były prowadzone cały rok działania na rzecz:

- polepszenia sytuacji finansowej pracowników, rozwiązania kwestii uzupełnienia wymaganych uprawnień do zajmowania określonego stanowiska,
- rozwiązania kwestii magazynowej i dalszego remontu zabytkowej substancji gmachu głównego,
- wypracowania założeń dokumentu strategicznego BIBLIOTEKA 2016,
- opracowania Systemu Okresowych Ocen Pracowników,
- dalszego doskonalenia zasad zarządzania zasobami i obsługi użytkowników,
- rozwijania współpracy z otoczeniem zarówno samej Biblioteki, jak i szerzej – całej uczelni.

Całoroczne starania w zakresie pierwszego z wyszczególnionych problemów skupiały się na dalszym wdrażaniu kolejnych z założonych elementów polityki płacowo-kadrowej. W ramach starań zapoczątkowanych w roku 2006 dążymy do rozwarstwienia płac w poszczególnych grupach, ustalenia poziomu minimalnych płac w poszczególnych grupach stanowisk i wewnątrz nich oraz stosowania wspólnych w całym systemie zasad awansowania, przeszerogowywania i gratyfikowania finansowego, uznawanego za ważny element motywacyjny. W roku sprawozdawczym w realizacji tych założeń odnieśliśmy umiarkowany sukces. Udało się uzyskać podwyżkę dla wszystkich kustoszy do poziomu wyjściowego 1900 zł, wyregulowanie płac w grupie magazynierów oraz nielicznych osobowo innych grupach pracowników (pomocnik bibliotekarza, starszy bibliotekarz bez magisterium). Największym niepowodzeniem był brak decyzji co do rozwarstwienia grupy kustoszy, tak aby osoba pracująca kilka czy kilkadziesiąt lat na tym stanowisku miała uposażenie wyższe niż osoba na nie dopiero awansująca. Obecna sytuacja rodzi pewne poczucie niesprawiedliwości. Mając świadomość obciążenia finansowego – powiedzmy jednak otwarcie, niedecydującego o kondycji finansowej uczelni! – dążyć należy konsekwentnie do wprowadzenia tego rozwiązania, a tym samym zakończenia wdrażania założeń polityki płacowo-kadrowej.

W lutym rozpoczęto wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej UAM realizację specjalnego cyklu studiów podyplomowych z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa pod nazwą *Nowoczesna biblioteka multimedialna*. W ciągu czterech lat planujemy objąć nimi wszystkich bibliotekarzy systemu biblioteczno-informacyjnego UAM, którzy zgodnie z obowiązującymi od końca 2006 roku przepisami zobowiązani zostali do uzupełnienia wykształcenia bibliotekarskiego. Program studiów opracował zespół bibliotekarzy Biblioteki Uniwersyteckiej, którzy w dużym zakresie realizują poszczególne przedmioty. Władze uczelni podjęły decyzję o sfinansowaniu w 75% kosztów studiów.

Nie został rozwiązany problem magazynów Biblioteki warunkujący poprawienie codziennej, tradycyjnej obsługi użytkowników, ale także ewentualne wprowadzenie nowych funkcji i usług zależnych od zmian lokalowych. Przeciwnie, brak decyzji co do lokalizacji magazynu zastępczego, wykorzystanie wszystkich rezerw lokalowych przy ul. Ratajczaka nakazały podjąć decyzję o spakowaniu części zbiorów i wycofaniu ich z obrotu czytelniczego. Oznacza to, że z części – teoretycznie najmniej chodliwego, ale nadal aktualnego materiału – czytelnicy nie mogą korzystać. W końcu roku pojawiły się symptomy poprawy sytuacji w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Perspektywa krótkoterminowa to uzyskanie magazynu zastępczego w gmachu przy ul. Międzychodzkiej, do którego można

będzie (po jego remoncie i wyposażeniu) przewieźć część zbiorów – docelowo około 120 000 wol. Perspektywa średnioterminowa to wprowadzenie do planów modernizacji uczelni remontu tzw. nowej sali. Polegać ma on na zorganizowaniu w jej przestrzeni nowego piętra, co powinno pozwolić na stworzenie miejsca na magazynowanie około 100 000 wol. Realizacja projektu zależy od pozyskania przez UAM środków z funduszy programu regionalnego. Perspektywa długoterminowa to ewentualna realizacja złożonej przez właściciela terenu propozycji kupna lub wymiany działki przylegającej bezpośrednio do działki BU, co stwarzałoby możliwości rozbudowy gmachu. Temat ten musi być przedmiotem szczególnej uwagi w roku 2009. Jest on sprzężony z dalszym remontem zabytkowego gmachu, w tym także z planowanymi zmianami: remontem obecnej Czytelni Historycznej i Gazet, Centrum Informacyjnego i Katalogu, a w założeniu także przyziemia, co pozwoliłoby podjąć szerszą realizację stawianych obecnie przed bibliotekami funkcji, zamykających się w haśle „Biblioteka miejscem spotkań”.

Powtórzmy ubiegłoroczne stwierdzenie, że powyższą sytuację określić można jako wyraz niezrozumienia potrzeb i niedoceniań roli Biblioteki, jej zasobów i wykonywanej przez bibliotekarzy pracy. I to w kontekście zarówno najwyższej oceny przyznanej Bibliotece Uniwersyteckiej przez Komitet Nauki (wśród zaledwie czterech bibliotek uczelnianych w kraju mających kategoryzację jako jedyni mamy kategorię C, pozostałe niższą), jak i faktycznych osiągnięć w zakresie zarządzania, organizacji zasobu i jego udostępniania, podnoszenia kwalifikacji i działań podejmowanych na rzecz budowy marki instytucji nadrzędnej.

Dużo uwagi poświęcono wypracowaniu założeń dokumentu strategicznego, pod roboczą nazwą BIBLIOTEKA 2016 (która ma nakreślać jego ramy chronologiczne). Podjęto prace – w kilku zespołach roboczych – nad jego przygotowaniem na początku 2008 roku mimo braku nie tylko dokumentu strategicznego uczelni, ale nawet dyskusji na temat jego tworzenia. Tym samym wyprzedziliśmy tworzenie założeń strategicznych, co – mamy świadomość – było niezgodne z arkanami sztuki. Wersja robocza dokumentu powstała do września 2008 roku. Wówczas to nowe władze uczelni zapowiedziały stworzenie dokumentu strategicznego uczelni do marca 2009 roku. Mając świadomość, że strategia Biblioteki musi być powiązana ze strategią UAM i musi przez planowanie zadań Biblioteki zapewniać realizację założeń uczelnianych, dalsze dyskusje nad wspomnianym dokumentem wewnętrznym celowo spowolniono. Nie oznacza to jednak, że z nakreślonych w nim założeń rezygnujemy. Przeciwnie, w roku 2008 kontynuowano pewne prace zapisane w założeniach strategii i rozpoczęto realizację innych, po raz pierwszy w dokumencie wskazanych. Zapisane w nim problemy stanowią wykaz zagadnień, nad którymi pracować będziemy w najbliższych latach.

Za bardzo ważny element prowadzonej w Bibliotece Uniwersyteckiej polityki zarządzania zasobami ludzkim, ale także szerzej – budowania właściwej jej kultury organizacyjnej, uważaliśmy zbudowanie Systemu Okresowych Ocen Pracowników (SOOP). Mamy świadomość, że jest to kolejny obszar, w którym w nowoczesnym zarządzaniu Biblioteka wyprzedza inne jednostki uczelni. Tylko tym zapewne należy tłumaczyć fakt, że mimo skierowanego wniosku władze uczelni nie zdecydowały się na jego przedstawienie – co jest wymogiem statutowym – na posiedzeniu senatu UAM. Podobne trudności napotkaliśmy przy próbie wprowadzenia – chociażby pilotażowego – systemu telepracy. Uważamy, że jego wprowadzenie stanowiłoby dobre rozwiązanie szczególnie dla kobiet opiekujących się małymi dziećmi i ponownie wskazywałoby uczelnię jako jednostkę nadążającą za obowiązującymi w tym zakresie nie modami, ale coraz powszechniej przyjmowanymi normami.

W zakresie optymalizacji zarządzania zasobami i usługami z obszaru obsługi użytkowników podejmowano działania różnorodne. Zgodnie z określonymi przed laty założeniami przeprowadzono dyskusję na temat obowiązujących zasad organizacji zasobu. Podjęto decyzję o ich utrzymaniu w zasadniczym zakresie, przy równoczesnej jednej zmianie merytorycznej – rozpoczęciu systematycznego gromadzenia komiksów. Nadal realizowano gromadzenie i organizację dostępu do zasobów, które przyczynić się mają do budowy systemowo i logicznie połączonych zasobów tradycyjnych i nowoczesnych (elektronicznych). Stąd dążenie do rozbudowy dostępów do czasopism elektronicznych, e-booków, własnych zasobów umieszczanych w WBC, ale przy zachowaniu należytej troski w budowie zasobu koniecznego dla zaspokajania potrzeb użytkowników przyzwyczajanych do korzystania z nośników tradycyjnych. Całość zadań w tym zakresie uzupełnia staranie o rozbudowę zasobu zbiorów specjalnych. Wskaźniki z zakresu gromadzenia zbiorów i organizacji dostępu do źródeł zdają się potwierdzać słuszność przyjętego założenia oraz jego skuteczną i właściwą realizację. Potwierdzają to również obserwacje z obszaru obsługi użytkowników – utrzymujący się na wysokim poziomie stopień wykorzystania zasobów tradycyjnych (wzrost udostępnień z księgozbioru magazynowego i z księgozbiorów czytelnicy), przy równoczesnym wzroście wykorzystywania własnych zasobów elektronicznych (WBC) i zasobów, do których dostęp jest kupowany. Na sensowność prowadzenia prac nad retrospektywnym opracowaniem zbiorów własnych wskazuje procent zamówień składanych w wyniku korzystania z katalogu komputerowego. Cały czas dokładano także starań o to, by rozwój – szczególnie nowych – dostępów nie nakładał na uczelnię i jej jednostki organizacyjne dodatkowych obciążeń finansowych.

Na wysoką ocenę zasługują wszelkie działania i konkretne prace wykonywane na rzecz całego środowiska naukowego kraju. Wyrażają się one przez udział bibliotekarzy w zadaniach wspólnych, a więc np. we współpracy w ramach NUKAT-u, CERL-u, WBC, w których Biblioteka należy do ścisłej czołówki krajowej.

W zakresie obsługi użytkowników działania skupiały się, rzecz jasna, nie tylko na zapewnieniu jak najlepszego funkcjonowania systemu HORIZON. Podejmowano także wiele działań promocyjnych i szkoleniowych, a równocześnie dążono do wymiany sprzętu komputerowego, rozwoju internetu bezprzewodowego w gmachu BU oraz innej wewnętrznej organizacji sposobu świadczenia podstawowych usług informacyjnych. W tym ostatnim zakresie zmieniono zasady pracy dotychczasowego katalogu, przekształcając go w Centrum Informacyjne. Dyżur w nim pełnią pracownicy OIN wspomagani specjalistami z innych oddziałów, a nowe wyposażenie (zwiększona liczba sprzętu komputerowego nowej generacji), wraz z udostępnianym przez nie w pełnym zakresie zasobem informacyjnym, pozwala w pełni odpowiadać na potrzeby użytkowników. Rozwijano także inne formy docierania do niego z najnowszymi usługami i informacjami o możliwościach BU w ich świadczeniu.

W tym kontekście z niezadowoleniem należy podkreślić fakt, że z powodów organizacyjnych nie udało się uruchomić nowoczesnej usługi *Ask a Librarian*. Usługa zdalnego kontaktu z użytkownikiem, także w godzinach kiedy BU jest formalnie zamknięta, nie została uruchomiona z powodu przeciągających się procedur zakupu laptopa i przyznania jednego telefonu komórkowego.

Wiele wysiłku wkładaliśmy także w szeroko rozumianą współpracę z otoczeniem. Wiele działań promocyjnych – wystaw, wykładów, prelekcji, spotkań, targów, pokazów – służyć miało nie tylko bezpośrednio kształtowaniu wizerunku Biblioteki jako placówki nowoczesnej, otwartej i aktywnej. Służyć miały także szerzej uczelni, której Biblioteka jest nieodłączną częścią, pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację podejmowanych działań. Zadaniem, do którego przywiązywaliśmy szczególną wagę, było przygotowanie i propagowanie idei stworzenia repozytorium instytucjonalnego, nazywanego w skrócie AMUR. Jesteśmy przekonani, że jego powołanie a następnie systematyczne podtrzymywanie służyć będą budowaniu obrazu Uniwersytetu jako placówki nowoczesnej, o bogatym dorobku naukowym, nastawieniu na kontakty zewnętrzne. Temu sameemu mają służyć prace na rzecz wprowadzenia w jak największym zakresie czasopism wydawanych na uczelni do obiegu światowego, przez ujmowanie ich w światowych bazach danych i projektach (np. ERICH, SCOPUS, Copernicus Index). Działania w tym zakresie podjęte już przez władze no-

wej kadencji stanowić będą jedno z ważniejszych wyzwań realizowanych przez BU na rzecz całej uczelni w roku 2009 i w latach przyszłych.

Wiemy, że u podstaw większości z tych prac leżały kwestie finansowe. Stwierdzić należy, że sytuacja finansowa Biblioteki w roku 2008 nie była zła i pozwalała na podejmowanie różnych wyzwań. Z pewnymi obawami patrzymy na zapowiedzi dotyczące roku 2009, gdyż pierwsze symptomy kryzysu zdają się wskazywać, że realizacja wielu z dotychczasowych czy założonych przedsięwzięć stanąć może pod znakiem zapytania.

II. Organizacja

1. Struktura organizacyjna Biblioteki Uniwersyteckiej w okresie sprawozdawczym nie uległa zmianie. Stan etatowy Biblioteki wyniósł **161** etatów merytorycznych. Kontynuowano prace nad opracowaniem założeń Systemu Okresowych Ocen Pracowników, a także wprowadzeniem systemu telepracy. Zespoły pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej oraz bibliotek sieci pracowały nad dalszą realizacją założeń polityki płacowo-kadrowej oraz nad założeniami do planu strategicznego zatytułowanego roboczo BIBLIOTEKA 2016. W ramach wdrażania założeń polityki płacowo-kadrowej uzyskano minimalny postęp – płace wszystkich kustoszy służby bibliotecznej podniesiono do poziomu 1900 zł. W przyszłości starać się należy o rozwarstwienie tej grupy pracowniczej.
2. Rada Biblioteczna – dla której był to ostatni rok działania w obecnym składzie – odbyła 4 posiedzenia. Jak co roku, zgodnie ze swymi statutowymi uprawnieniami, przedyskutowała i przyjęła sprawozdanie roczne. W ramach pozostałych posiedzeń omawiano m.in. zasady odpłatności za zakup czasopism, baz danych i e-źródeł; organizację nowej biblioteki na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oraz – w podsumowaniu trzyletniej działalności – najważniejszych problemów dotyczących systemu biblioteczno-informacyjnego UAM. Rada opiniowała także kandydaturę dr. Artura Jazdona na stanowisko Dyrektora BU na lata 2008/09-2011/12.
3. Przygotowano pięć zarządzeń wewnętrznych Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w sprawie:
 - trybu powołania i działania zespołu ds. szczególnych zagrożeń na wypadek konfliktu zbrojnego i działań kryzysowych,
 - zasad przygotowywania dokumentów do prezentacji na platformie WBC,
 - zasad korzystania z sieci komputerowej BU,
 - nowelizacji polityki zarządzania zasobami,
 - wprowadzenia zasad tworzenia i użytkowania kolekcji komiksów.

4. Wykorzystanie etatów

Grupa pracownicza	Liczba etatów
Bibliotekarze dyplomowani	26
Służba biblioteczna	127,16
Pracownicy inżynieryjno-techniczni	8
Administracja	5
Obsługa	30

Stan etatowy Biblioteki Uniwersyteckiej nie zmienił się w porównaniu z rokiem poprzednim i wynosił na koniec roku 196,16 etatu (w tym bibliotekarze + pracownicy inżynieryjno-techniczni 161,16; a administracja + obsługa 35). Zatrudnionych w BU było 200 osób – 71 mężczyzn (35,3%) i 130 kobiet (64,7%).

Struktura wykształcenia kadry:

Wykształcenie	Liczba osób	Procent
Wyższe	130	64,7%
Średnie biblioteczne	6	3,0%
Średnie	24	11,9%
Zasadnicze	28	13,9%
Podstawowe	12	6,0%

W porównaniu z poprzednim rokiem struktura zatrudnienia praktycznie się nie zmieniła. O jeden etat powiększyła się grupa bibliotekarzy dyplomowanych. Jeden etat przekazano do nowo tworzonej Biblioteki Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Równocześnie na podstawie umowy z Oddziałem Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta i otrzymanego grantu w wysokości 40 000 zł utworzono stanowisko pracy w Pracowni Digitalizacji.

Z możliwości odbywania w Bibliotece zastępczej służby wojskowej korzystało pięciu poborowych. Działania Biblioteki wspomagali także wolontariusze.

- Absencja chorobowa wraz z opieką i urlopami macierzyńskimi wyniosła na 1 osobę 11,32 dnia (2007 – 11,36 dnia).
- W roku sprawozdawczym przeprowadzono podwyżkę uposażeń obejmującą wszystkich pracowników.
Średnia płaca brutto – bez 20% premii – wynosiła dla:
 - służby bibliotecznej 1629,10 zł (2007 – 1472,57 zł),
 - bibliotekarzy dyplomowanych 3103,85 zł (2007 – 3002,23 zł),
 - pracowników inżynieryjno-technicznych 2222,72 zł (2007 – 1705,40 zł),

- administracji 1687,50 zł (2007 – 1656,25 zł),
 - pracowników obsługi 1076,26 zł (2007 – 1013,41 zł).
7. Wszyscy pracownicy otrzymali:
- w listopadzie jednorazowo dodatkowe wynagrodzenie (tzw. karpio-we) w wysokości 500 zł,
 - z funduszu socjalnego kwotę 600 zł (na pełen etat, dla pracujących minimum 1 rok).

Legitymacje uprawniające do korzystania ze zniżki 50% za przejazdy koleją otrzymali pracownicy zainteresowani nimi, po wpłaceniu kwoty 30 zł.

8. Z funduszu nagród 44 osoby otrzymało nagrody w łącznej wysokości 37 600 zł (w 2007 roku 52 osoby na kwotę 39 900 zł). Spadek liczby przyznanych modułów wynikał z faktu przeniesienia bibliotekarzy i dokumentalistów dyplomowanych do grupy pracowników naukowych, co automatycznie zmniejszyło liczbę osób otrzymujących nagrody z omawianego funduszu.

Niestety powtórzyć należy stwierdzenie wyrażane już w poprzednich latach, że niski poziom płac nie pozostawał w żadnym stosunku do wymagań kwalifikacyjnych i obciążenia personelu, które wzrosły niewspółmiernie w związku z transformacją Biblioteki, podejmowaniem nowych wyzwań i zadań oraz realizacji zwiększonych oczekiwań użytkowników. Jediną możliwością poprawy sytuacji w tym zakresie stało się pozyskiwanie środków na realizację pewnych zadań w postaci prac zleconych. Żałować należy, że nie zdołano w całości wprowadzić w życie założeń systemu płacowo-kadrowego.

III. Finanse

1. Budżet Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł po jesiennej korekcie 13 090 000 zł (2007 – 12 819 000 zł), a więc był o 2,1% wyższy od środków roku poprzedniego. Budżet Biblioteki stanowił 3,13% (2007 – 3,03%) budżetu uczelni.

Zgodnie z konstrukcją budżetu uczelni Biblioteka otrzymała środki z wyszczególnieniem tylko dwóch grup kosztów:

- wynagrodzenia z pochodnymi 8220 tys. zł,
- zakup książek, czasopism i baz danych, zbiorów specjalnych 2470 tys. zł.

Inne wydatki (łącznie z gromadzeniem zbiorów specjalnych) pokryte miały być z pozostałych środków.

Dla większej kontroli potrzeb wewnętrznych budżet ten podzielono, a następnie wykorzystano następująco (w tys. zł):

Dział budżetu	Plan	Wykonanie	Procent
1. Wynagrodzenia z pochodnymi w tym:	8 220	7 828	95,23
– osobowy fundusz płac	5 725	5 922	103,44
– bezosobowy fundusz płac	300	336	112,00
– „13. pensja”	426	426	100,00
2. Odpisy na fundusz zakładowy	320	308	94,69
3. Amortyzacja	323	131	40,56
4. Zakup książek	700	738	105,43
5. Zakup czasopism i baz danych	1 410	1 406	99,72
6. Zbiory specjalne	360	470	130,55
7. Druki, wyposażenie i inne materiały	300	201	67,00
8. Usługi obce i wewnętrzne	570	774	98,26
9. Podróże krajowe i zagraniczne	32	82	135,79
10. Koszty utrzymania obiektu	1 150	1 076	93,56
Ogółem	13 090	19 698	150,48

Wydatki budżetu zostały zrealizowane na poziomie 96%, co spowodowane było przede wszystkim zawyżeniem poziomów kosztów zaplanowanych na utrzymanie budynku oraz amortyzację.

Uwzględniając inflację oraz podwyżki cen, można stwierdzić, że realne środki pozostające w dyspozycji BU były porównywalne do roku ubiegłego. Sytuację w części ratował kurs złotówki, dzięki któremu zakupy np. dostępow do baz danych były relatywnie niższe. Wzorem lat ubiegłych Biblioteka Uniwersytecka starała się samodzielnie pozyskiwać środki na realizację określonych zadań. Pozyskano ponad **565 tys. zł** (2007 – 460 tys. zł), tj. 4,3% w stosunku do dotacji budżetowej, w tym:

Grant MkiDN	70 000
Dotacja UM	40 000
Kary	141 240
Zapisy, aktywacja	138 942
Odsetki	7 272
Dotacja podmiotowa	29 000
Badania własne	50 000
Sprzedaż wydawnictw	6 644
Pracownia Mikrofilmowa	25 523
Pracownia Restauracji	8 052
Inne (OIN)	504
Razem	517 177

oraz 13,5 tys. euro w ramach grantu Funduszu Wyszehradzkiego. Środki uzyskane z kar i zapisów przeznaczono na zakup drobnego wyposażenia, remonty, na opłacenie godzin nadliczbowych związanych z realizowanymi zadaniami dodatkowymi (retrokonwersja, przenosiny zbiorów, dyżury sobotnio-niedzielne).

2. Sytuację finansową Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 2008 uznać należy za porównywalną z sytuacją w roku 2007. Nie była ona zła, ale równocześnie należy powiedzieć, że nie pozwoliła jednak na poprawienie sytuacji materialnej pracowników, przeprowadzenie w koniecznym zakresie planowanych remontów, usług introligatorsko-konserwatorskich oraz prowadzenie wspomnianych już prac związanych z komputeryzacją (zakup sprzętu).

IV. Obsługa administracyjno-gospodarcza. Sprawy techniczne

1. Przyjęto 54 066 (2007 – 56 028), a wysłano 17 073 (2007 – 17 805) przesyłek, za kwotę 81 434,30 zł (2007 – 66 677,85 zł). Kolejny rok z rządu mała udział korespondencji krajowej, co tłumaczy przechodzenie – tam, gdzie jest to możliwe – na realizowanie spraw drogą korespondencji mailowych.
2. W zakresie prac remontowych wykonano:
 - dokończenie remontu dachu nad starym gmachem,
 - dokończenie wymiany wykładzin podłogowych w holu głównym,
 - montaż poręczy na schodach głównych,
 - wymianę okien na II i III piętrze budynku B od strony ul. Ratajczaka oraz stylowych okien w przyziemiu,
 - remont pomieszczeń biurowych związany z wymianą okien,
 - remont korytarzy w przyziemiu starego gmachu,
 - remont trzech toalet w nowym magazynie książek,
 - restaurację stołów w Czytelni Profesorskiej.

Zakończenie prac remontowych we wspomnianym zakresie uznać należy za sukces, przy niewielkich środkach przeznaczanych na ten cel w budżecie uczelni. W związku z tym podejmowano decyzje o wykonywaniu części prac ze środków Biblioteki Uniwersyteckiej. Jednakże stan budynków – szczególnie budynku głównego – wymaga dalszych intensywnych prac remontowych, które po raz kolejny zgłoszono do rocznego planu remontowego uczelni. Optymizmem napawa fakt włączenia części koniecznych prac remontowych do planów ogólnouczelnianych, zgłaszanych do sfinansowania w ramach środków unijnych, o które uczelnia zamierza wystąpić w roku 2009.

3. Zmodernizowano dotychczasową Czytelnię Oddziału Informacji Naukowej, dostosowując ją do pełnienia funkcji Sali Szkoleniowej.

V. Gromadzenie zbiorów

1. Wpływ ogólny oraz ilość materiałów skierowanych do zbiorów przedstawia się następująco (w tys. wol.):

Rok	Wpływ ogółem	Wpływ do zbiorów
2003	199,1	66,5
2004	196,1	63,4
2005	186,2	63,7
2006	178,8	62,1
2007	172,8	63,5
2008	169,0	61,0

2. Wpływ ogólny według źródeł wpływu (w wol.):

Źródło wpływów	2007	2008
Kupno	21 785	24 828
Wymiana	3 459	3 428
EO	97 144	92 727
Dary	15 212	9 371
Dublety	35 178	38 634
Razem	172 778	168 988

3. Z ogólnego wpływu skierowano do dalszego opracowania **60 959** (2007 – 63 553) jednostek (36,08%). Duża selekcja jest wynikiem stałego dążenia do utrzymania gromadzenia zawężonego do publikacji wyłącznie wartościowych, zgodnie z przyjętymi zasadami gromadzenia zbiorów, wzrastającej tendencji do przekazywania materiałów specjalistycznych do innych bibliotek UAM i miasta Poznania.

Należy zwrócić uwagę na utrzymujące się zmniejszanie ilości materiałów wpływających do Biblioteki. W ostatnich sześciu latach wpływy materiałów drukowanych spadły o 30 tys. jednostek (15%), choć równocześnie spadek wpływów do zbiorów nie jest tak duży i wyniósł 6 tys. jednostek (tj. obniżenie o 8,3%). W roku sprawozdawczym spowodowane to było zmniejszonym wpływem z EO i darów przy – co cieszy –

tendencji wzrostowej zakupów. Zwrócić jednak należy uwagę na to, że wskazana tendencja jest wypadkową realizacji świadomej polityki zmiany modelu w organizacji zasobów wyrażającej się wzrostem organizacji dostępów do e-źródeł.

4. Do dalszego opracowania z poszczególnych źródeł wpływu skierowano:

Źródło wpływu	2007 (w jednostkach)	2008 (w jednostkach)	Udział % w wykonaniu 2007	Udział % w wykonaniu 2008
Kupno	19 996	19 325	31,46	31,70
EO	33 773	33 745	53,14	55,36
Wymiana	1 717	1 729	2,70	2,84
Dary	8 067	6 160	12,70	10,10
Dublety	0	0	–	–
Razem	63 553	60 959	100	100

Wyliczona wyżej struktura, w stosunku do lat poprzednich i przyjętych założeń, nie uległa zasadniczym zmianom, choć widać – w stosunku do roku ubiegłego – dalsze przesunięcie w zakładanym kierunku. Udział wpływów z kupna wzrósł do poziomu 31,7%. Do bibliotek wydziałowych skierowano 3319 woluminów. Były to podręczniki zakupione ze środków EFS przyznanych w ramach ogólnopolskiego konkursu na wzmocnienie kierunków realizujących zalecone studia podyplomowe.

Łącznie przeznaczono 1 437 tys. zł na zakup książek i zbiorów specjalnych, a więc o ponad 300 000 więcej niż w roku ubiegłym. Dofinansowanie ze środków programu EFS wyniosło 221,6 tys. zł. Zakupiono łącznie 2276 wol. książek zagranicznych, spośród których 501 przekazano do bibliotek wydziałowych.

Równocześnie zakupiono **8048** (2007 – 2365) e-booków, co stawia BU w czołówce bibliotek krajowych. Wzrost ten stanowi konsekwencję podjętego w końcu ubiegłego roku działania na rzecz zwiększenia ich zakupu, co – mamy nadzieję – poprawia wyraźnie zaopatrzenie w literaturę zagraniczną.

Najważniejsze źródło wpływów stanowił EO (55,28%) i to mimo prowadzenia znacznej – choć mniejszej niż w roku ubiegłym – jego selekcji (do zbiorów skierowano 36,4% wpływów). Zmniejszenie ogólnej liczby jednostek wpływających przez EO odzwierciedlać się zdaje ogólną tendencją rynku wydawniczego, tj. pewną stabilizację po latach dość szybkiego wzrostu.

Te dwie drogi celowego doboru materiałów do zbiorów przyniosły w roku sprawozdawczym 87,06% (2007 – 84,6%) wszystkich wpływów, co zbliżyło nas do poziomu osiąganego przed kilku laty, tj. granicy 88%.

Zmalał – z bardzo wysokiego – do średniego poziom wpływów pozyskiwanych drogą darów. Zjawisko to tłumaczy zakończenie wprowadzania do zbiorów daru od prof. Jäkela. Sprawdzała się po raz kolejny wcześniejsza prognoza, że zauważalny spadek ilości materiału wpływającego z tzw. zbiorów zabezpieczonych będzie się potęgował, co wynika z systematycznego wyczerpywania się ich zasobów.

Zgodnie z przyjętymi założeniami należy jednak i tu dbać o dobór wyłącznie materiału wartościowego i zgodnego z założeniami polityki gromadzenia.

Wpływ z wymiany, będący konsekwencją utrzymania małej liczby partnerów i realizacji decyzji dotyczącej zaprzestania wprowadzania do zbiorów materiałów nieprofilowych lub zbyt szczegółowych, utrzymał się na stosunkowo niskim poziomie.

5. Wymianę, jak w roku ubiegłym, prowadzono z 35 partnerami (w tym 34 biblioteki zagraniczne i 1 krajowa). Kontrahentom BU wysłano łącznie **2505 wol.** (2007 – 1987 wol.), z których **1677 wol.** (2007 – 1319 wol.) stanowiły publikacje zakupione z Wydawnictwa Naukowego UAM. Spośród otrzymanych od partnerów **3428 wol.** (2007 – 3459 wol.) do zbiorów skierowano **1729 wol.** (2007 – 1717 wol.), a więc 50,43% spośród nich.
6. Liczba tytułów czasopism w wersji print wprowadzanych do zbiorów zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego i wyniosła **3736**, w tym 3213 polskich oraz 468 zagranicznych (w 2007 roku, odpowiednio 2994 i 623, łącznie 3617). Zapewnialiśmy również użytkownikom elektroniczny dostęp do **50 687** (2006 – **31 886**) tytułów. Łącznie więc użytkownicy mogli korzystać z blisko 55 tys. tytułów czasopism, co uznać należy za wynik bardzo dobry. Wzrost liczby prenumerowanych e-czasopism przy równoczesnym spadku liczby czasopism tradycyjnych stanowi konsekwencję realizacji założonego modelu gromadzenia i przechodzenia z wersji drukowanych do wersji elektronicznych.
7. W wyniku prowadzonej selekcji wycofano ze zbiorów 9 tys. jednostek (2007 – 7400 wol.). Kolejny rok z rzędu selekcja zbiorów była niższa niż przed laty, co jest wynikiem zmniejszania się zasobów „łatwych” czy bezproblemowych do selekcji. Z inwentarzy wykreślono 9003 (2007 – 8922) jednostek. Liczba nowych, zinwentaryzowanych jednostek wyniosła we wszystkich komórkach 27 447 (2007 – 34 165) i była wyższa od liczby jednostek wyselekcjonowanych o 18 444 (2007 – 25 243).

8. Ze 106 063 (2007 – 105 694) jednostek wpływów pierwotnych i wtórnych zagospodarowanych przez Sekcję Zagospodarowania Druków Zbędnych żadnej nie skierowano do zbiorów, 13 323 wol. (2007 – 7726 wol.) przekazano bibliotekom sieci, a 18 642 (2007 – 18 774) innym odbiorcom. Zwraca uwagę zwiększony odsetek materiału skierowanego do innych bibliotek systemu biblioteczno-informacyjnego UAM. Celowo zagospodarowano więc 31 965 jednostek, tj. 30,1% materiałów. Na aukcję skierowano 28 170 (2007 – 27 990) wol., natomiast na makulaturę przekazano 45 376 (2007 – 51 113) jednostek.

9. Łącznie na gromadzenie wydano (w zł):

	2008	2007	Zmiany (w %)	Udział %	
				2008	2007
Czasopisma i bazy danych	2 995 379,68*	3 434 976**	-12,80	67,58	75,21
Książki	966 429,31	767 645,49	+25,89	21,80	16,81
Zbiory specjalne	470 649,41	364 388,12	+29,16	10,62	7,98
Łącznie	4 432 458,40	4 567 009,61	-3	100,00	100,00

* W tym wydatki BU wyniosły 1 628 121,20 zł (BU 1 410 000,00 zł + rezerwa Rektora 218 121,20 zł), a Wydziałów 1 367 258,48.

** W tym wydatki z budżetu BU wyniosły 1 698 418,90; z rezerwy Rektora i środków ogólnouczelnianych 168 626,09 oraz ze środków wydziałowych 1 364 754,05.

Łączne wydatki na organizowanie dostępów do zasobów zmalały na uczelni w stosunku do roku ubiegłego o 3%. W głównej mierze stało się to nie z powodu oszczędzania i ograniczania zakupów, lecz z powodu korzystnego kursu złotówki. Systematyczny wzrost udziału wydatków na organizowanie dostępów do źródeł elektronicznych wraz z budową własnych zasobów (WBC) przekłada się w wyraźny sposób na zmiany w udostępnianiu zasobów.

10. Utrzymano wprowadzoną rok wcześniej innowację polegającą na umieszczaniu na stronie WWW Biblioteki ogólnie dostępnych wykazów: książek poszukiwanych przez Bibliotekę oraz oferowanych przez nią do zbycia dubletów, co jednak wbrew oczekiwaniom nie wpłynęło w znaczący sposób na współpracę z otoczeniem.

11. Zgodnie z przyjętymi założeniami w roku sprawozdawczym, po przeprowadzeniu dyskusji, zmodyfikowano dokument wewnętrzny regulujący założenia polityki zarządzania zasobami. Struktura tematyczna nabytków wprowadzanych do zbiorów nie uległa zasadniczej zmianie w stosunku do roku ubiegłego (zob. załącznik).

12. Ogólny stan ilościowy zinwentaryzowanych zbiorów wyniósł na koniec 2008 roku:

Rodzaj materiału	Nowe	Odpisane	Stan
Książki	20 890	7704	1 603 966
Czasopisma	3 105	1299	639 431
Zbiory specjalne	3 452	–	476 973
Razem	27 447	9003	2 720 370

VI. Opracowanie zbiorów

1. W zakresie opracowania zbiorów utrzymano zasadę opracowywania na bieżąco wszystkich wpływów nowych oraz retrokonwersji zbiorów aktywnych, zaliczanych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego czy wchodzących w skład księgozbioru podręcznego czytelní. Utrzymano wysoki poziom współpracy z NUKAT-em, w zakresie zarówno przejmowania rekordów, jak i nasycania katalogu rekordami i hasłami opracowanymi w BU.

2. Dzieła zwarte:

Zadanie	2008	2007
Opracowane rekordy:		
– nowe	6 428	7 735
– przejęte	17 949	14 285
– poprawione	880	866
– wtórne	9 545	7 815
– usunięte	–	–
Hasła khw:		
– nowe	3 639	6 242
– poprawione	576	979
Zinwentaryzowano (w wol.)	29 071*	32 217**
O wartości (w zł)	1 314 066,28	1 300 887,27
Wykreślono wol.	7 704	8 050
NUKAT przyjął:		
– rekordów	6 906	8 769
– haseł formalnych	3 639	6 242

* W tej liczbie 20 890 rekordów nowości i 7980 rekordy po retrokonwersji.

** W tej liczbie 24 881 rekordów nowości i 7336 rekordów po retrokonwersji.

Ogólnie pracowano na 34 802 rekordach, z których 24 377 stanowiły rekordy nowe w bazie. Rekordy przejęte dla bieżących wpływów stanowiły 85%, natomiast w odniesieniu do wszystkich rekordów (nowe + retro) stanowiły 74%.

3. Czasopisma:

Zadanie	2008	2007
Rekordy bibliograficzne	1275*	636
Rekordy egzemplarzy	979	1020
Rekordy pozycji (wol.)	4917	7332
Kontrola	962	1165
Dopisano w inwentarzu tradycyjnym (wol.)	3105	4412
Założono nowych sygnatur	196	206
NUKAT przyjął:		
– rekordów	692	692
– haseł formalnych	320	396
Wyłączono ze zbiorów (sygnatur // wol.)	82 // 1299	24 // 844

* W tym 672 nowe, 20 rekordów po modyfikacji i 583 rekordy bibliograficzne pobrane z NUKAT-u.

4. Klasyfikacja rzeczowa:

Zadanie	2008	2007
Opracowane rekordy:		
– nowe	4 823	4 095
– przejęte	10 656	10 805
– retrokonwersja	6 309	6 006
Łącznie	21 788	20 906
Sprawdzanie rekordów zwrotów	3 171	2 798
Kontrola haseł przedmiotowych	2204	416
NUKAT przyjął:		
– haseł wzorcowych	371	491
– haseł przedmiotowych-rozwiniętych	5 809	5 603

Rekordy przejęte (nowe + retro) stanowiły 10 656 rekordów (48,9%) z 21 788 wszystkich rekordów opracowanych (2007 – 51,7%).

5. Prace nad katalogiem tradycyjnym objęły:

KATALOG ALFABETYCZNY

Zadanie	2008	2007
Włączono kart	790	758
Wyłączono kart	7 004	2 182
Wyznaczone egz. prezencyjne	305	548
Łącznie liczony	21 023	–

KATALOG RZECZOWY

Zadanie	2008	2007
Szeregowanie i włączanie kart	431	288
Szeregowanie, przeklasyfikowywanie i wyłączanie kart	13 173	11 204
Usuwanie kart zagubień	633	1 164

6. Oddział Kontroli Zasobu, wykonując niezbędne prace nad zamkniętym katalogiem alfabetycznym, wyjmował karty „główne” i odsyłaczowe książek poddawanych retrokonwersji, oznaczał książki jednoegzemplarzowe do wyłącznego korzystania na miejscu, prowadził selekcję „retrospektywną”, wyznaczał książki do retrokonwersji – 2169 wol. (2007 – 1848 wol.), do oprawy, scalał wydawnictwa rozproszone i niepełne (550 tytułów), sprawdzał zamówienia czytelnicze niezrealizowane z powodu zagubień, współpracował z bibliotekami sieci w zakresie przekazywania im materiałów z zasobu BU. Przystąpiono do ponownego scalania kapsuł, wymiany ich okładek i ich jednolitego opisu.

VII. Zbiory specjalne

1. Zgromadzono 2483 jednostki zbiorów specjalnych (2007 – 4454). Liczba jednostek pozyskanych drogą kupna wyniosła 1522 (2007 – 1845), wymiany 13 (14), darów 1250 (1290), zbiorów zabezpieczonych 13 (1), a jako EO 1317 (1468). Różnica pomiędzy rokiem sprawozdawczym a poprzednim wynika głównie ze zmniejszonego wpływu tej kategorii zbiorów z EO i ze zmniejszonego kupna.
2. Zmniejszony wpływ zbiorów specjalnych nie martwi, gdyż jest wynikiem podjętych decyzji o wzmożonej selekcji i doborze (kosztem ilości) materiałów ciekawych, rzadkich, tym samym jednak droższych. Wzo-

rem lat ubiegłych starano się równomiernie rozbudowywać wszystkie kategorie zbiorów specjalnych. Realizacja konkretnych zakupów jest tu jednak w znacznym stopniu zależna od podaży, cen proponowanych materiałów oraz sytuacji finansowej Biblioteki. Zakupiono m.in. rzadkie pierwodruki muzyczne, cenne stare druki oraz obiekty ikonograficzne.

3. Opracowano 2285 jednostek (2007 – 4872), zwracając uwagę nie tylko na opracowywanie nowych wpływów, ale też na retrokonwersję starego zasobu. Przy braku doświadczeń w tym zakresie, nie zawsze jednoznacznie dopracowanych przepisów, trudnym materiale ten kierunek prac należy podkreślić z uznaniem.
4. W ramach konserwacji firmy zewnętrzne wykonały konserwację 9 rzadkich obiektów za 101 400 zł.
Nadal współpracowano z Akademią Sztuk Pięknych w Warszawie, której studenci w ramach prac dyplomowych konserwują obiekty ze zbiorów BU.
W ramach prac zleconych wykonano drobne zabiegi konserwatorsko-zabezpieczające (czyszczenie opraw pergaminowych, podklejanie obiektów ikonograficznych i kartograficznych). Objęto nimi 71 obiektów (2007 – 130).
5. Pracownia Restauracji Książki wykonała 1068 (2007 – 177) różnych zabiegów konserwatorsko-introligatorskich, w tym pełną konserwację 38 obiektów, konserwację zachowawczą 13, opraw i napraw restauracyjno-introligatorskich 597 oraz restaurację 420 jednostek. Ponadto poddano dezynfekcji ponad 4 tys. jednostek i ręcznie odkwaszono 124 obiekty.
6. W stosunkowo szerokim zakresie współpracowano z Kliniką Papieru UJ, która odkwasiła 1193 przekazanych obiektów.
7. Kontynuowano akcję wydzielania, retrokonwersji i przenoszenia zbiorów należących do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, które podlegać będą szczególnej ochronie sprawowanej przez Oddział Zbiorów Specjalnych.
8. Kontynuowano mikrofilmowanie zabezpieczające starych czasopism, a także skanowanie obiektów specjalnych (starych druków, ikonografii). Wykonano 6349 skanów, co daje łącznie 57 393 skanów.
9. Z czytelni Oddziału skorzystało 1315 czytelników (2007 – 1350), którym udostępniono łącznie 9210 (2007 – 7963) obiektów. Tłumaczy to fakt umieszczania wielu obiektów spośród zbiorów specjalnych w WBC i korzystanie z ich zeskanowanych odpowiedników.
10. Sekcja Skontrum przeprowadziła kontrolę 37 000 sygnatur starych druków.

11. Do Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej wprowadzono 6349 (2007 – 5442) pozycji, dzięki czemu na koniec roku sprawozdawczego liczba pozycji wprowadzonych przez BU do WBC wyniosła łącznie 19 868.

VIII. Przechowywanie i ochrona zbiorów

1. Przemieszczanie i porządkowanie zbiorów realizowane było z większym natężeniem niż w roku ubiegłym. Akcją przemieszczeniową objęto 66 tys. wol. (2007 – 27 tys. wol.), w celu zagęszczenia zbiorów i maksymalnego wykorzystania powierzchni magazynowej.
2. Rezerwa przestrzeni magazynowej skończyła się definitywnie – spakowano część zbiorów mniej używanych, w wyniku czego nie były one dostępne dla użytkowników. Problem ograniczania dostępności do kolejnych partii księgozbiorów będzie się niestety w najbliższym czasie pogłębiał.
3. Oklejono, tj. przysposobiono technicznie do udostępniania 34,6 tys. woluminów książek i czasopism (w 2007 – 33,6 tys.).
4. Sekcja Skontrum w ramach bieżącej kontroli księgozbioru sprawdziła 60 000 sygnatur zbioru głównego i 37 000 starych druków, stwierdzając 633 (2007 – 1441) zagubienia. Prowadzono równocześnie wiele prac związanych z dalszym porządkowaniem kuponoteki i kont wypożyczalni oraz sprawdzaniem zamówień czytelniczych niezrealizowanych z powodu stwierdzenia zagubienia. Zauważono łącznie mniejszą niż w latach ubiegłych ich liczbę – 1651 (2007 – 1952). Kontynuowano akcję wpisywania do bazy komputerowej sygnatur książek wycofanych lub zagubionych – odnotowano 1600 sygnatur (2007 – 2800), co umożliwia sprawniejsze prowadzenie typowego skontrum.
5. Oprawiono łącznie **4047 wol.** (2007 – 4843 wol.), w tym Pracownia Restauracji Książki w ramach godzin służbowych 1589 (2007 – 2011), w ramach prac zleconych 1000 (2007 – 1636) opraw, a zakłady zewnętrzne 1458 (2007 – 1200).
6. Pracownia Restauracji poza wskazanymi już zabiegami konserwatorsko-introligatorskimi (zob. VII.5) wykonała również 180 pudeł i 11 futerałów na zbiory (2007 – 30) oraz 198 teczek do gazet (2007 – 823); 1 dyplom h.c., 1 pudło do togi oraz 31 etui na medale dla Rektora UAM, a także plansze wystawowe, napisy na grzbiety opraw itp.
7. Dezynfekcją materiałów w komorze próżniowej objęto łącznie 4013 jednostek w 77 wsadach (2007 – 6422 wol. w 102 wsadach). Odkwaszono ręcznie 124 (2007 – 1333) karty.
8. Pracownia Mikrofilmowa wykonała 345 filmów (2007 – 307), tj. ponad 121,9 tys. (2007 – 117,3 tys.) klatek mikrofilmowych oryginałów oraz

348 filmów diazo (2007 – 244), czyli ponad 151 tys. klatek (2007 – 125 tys.). W ramach skanowania wykonano łącznie ponad 118,3 tys. plików (2007 – 163,5 tys.) i 14,8 tys. wydruków (2007 – 10,5 tys.). Wykonano 59,1 tys. (2007 – 35 tys.) kserokopii z mikrofilmów i oryginałów.

IX. Udostępnianie zbiorów

1. Odnotowano minimalne zwiększenie się liczby zamówień złożonych w magazynie – 184 754 (2007 – 181 907).
Ze złożonych zamówień zrealizowano 150 736 wol. (2007 – 146 504 wol.), co oznacza, że wskaźnik zrealizowanych zamówień wyniósł 81,59% (2007 – 80,54%).
Liczba zamówień niezrealizowanych wyniosła 34 018, tj. 18,41% wszystkich złożonych (2007 – 35 403, tj. 19,46%). Z powodu wypożyczenia nie zrealizowano 13,82% (2007 – 13,83%), co może oznaczać, że czytelnicy w coraz większym zakresie korzystają świadomie z systemu komputerowego i nie składają zamówień na książki wypożyczone. Zmniejszyła się natomiast liczba niezrealizowanych zamówień z powodu stwierdzenia zagubienia (4,6%, 2007 – 5,6%), co jest wynikiem działań podejmowanych na rzecz kontroli poprawności ustawienia księgozbioru, w ramach których sprawdzono w roku sprawozdawczym ponad 448 tys. sygnatur.
2. Liczba czytelników zarejestrowanych w roku bieżącym (zarówno w BU, jak i w uprawnionych bibliotekach wydziałowych) wyniosła 27 097 (2007 – 29 093). Usunięto 3567 (2007 – 9,4 tys.) kont nieaktualnych, w wyniku czego liczba aktywnych kont czytelniczych wyniosła w BU 50 916 (2007 – 46 582). Mimo prowadzonych starań nadal bardzo powoli likwidowane są konta tradycyjne (564 w stosunku do 594 w roku ubiegłym), co oznacza, że tyłu jeszcze pracowników uczelni nie może korzystać ze wszystkich źródeł elektronicznych, do których BU organizuje dostęp.
3. W Oddziale Udostępniania umożliwiono korzystanie łącznie z **542 133 wol.** (2007 – 524 603), co oznacza wzrost o 3,3%. Udostępniono:
 - w czytelniach 305 114 wol. (2007 – 287 241), co oznacza wzrost o 6,2%,
 - przez wypożyczalnię miejscową 220 047 wol. (2007 – 210 792) – wzrost o 4,4%, w tym: bezpośrednio z księgozbioru Wypożyczalni 122 566 (2007 – 124 654), co oznacza spadek o 1,6%, natomiast z magazynu 101 928 (2007 – 86 138), co oznacza wzrost o 18,3%,
 - przez wypożyczalnię międzybiblioteczną 3664 wol. (2007 – 4060), co oznacza spadek o 9,75%,

– w Domach Studenckich 8459 wol. (2007 – 16 078) – spadek o ponad 47%.

Wypożyczalnia przyjęła 243 778 (2007 – 227 981) zwrotów, z których aż 48 723 stanowiły zwroty przeterminowane, mimo wysłania 7054 monitów, a także możliwości elektronicznego sprawdzania stanu konta.

Pogłębiło się negatywne zjawisko nieodbierania w Wypożyczalni zamówionych książek (10,8 tys. wol., w roku 2007 – 9,8 tys.).

Zwraca uwagę kolejny rok znacznego wzrostu wypożyczeń z magazynu, który z poziomu 67 935 wol. w 2006 roku wzrósł do blisko 102 tys., a więc o 50%.

Zmniejszanie się liczby wypożyczeń w Bibliotekach Filii w DS-ach każe podjąć decyzję o ich zamknięciu.

4. Pozostałe agendy Biblioteki udostępniły w tradycyjny sposób 10 835 jednostek (2007 – 9474 jednostek), co daje łącznie **552 968** rejestrowanych udostępnień (2007 – 534 077) i oznacza wzrost o 3,5%. Suma ta nie obejmuje udostępnień zbiorów podręcznych czyteln w ramach tzw. wolnego dostępu do półek, co jednak nie zmieni zasadniczo wyliczeń.
5. Mimo niedoskonałości systemu rejestracji udostępnień elektronicznych (awarie systemu HAN) w roku sprawozdawczym zarejestrowano łącznie **185 060** (2007 – 160 133) wejść do zasobów e-źródeł. Z zasobów wprowadzonych przez BU do WBC skorzystano **172 086** razy. Łącznie więc zarejestrowano **357 227** e-udostępnień, co wraz z 552 881 udostępnieniami tradycyjnymi daje **910 108** udostępnienia, co oznacza, iż elektroniczne stanowiły 40,5%. Znacznie niższa statystyka wykorzystania zasobów WBC wynika ze zmiany (urealnienia) sposobu ich liczenia przez PCSS.
6. Przeprowadzono selekcję księgozbioru dydaktycznego Wypożyczalni – usunięto 3018 nieaktualnych podręczników. Zarejestrowano 211 (2007 – 96) ubytków, powstałych w wyniku zagubień. Wprowadzono do niego 3978 książek (2007 – 5246), w wyniku czego liczył on na koniec roku **88 777 wol.**
7. Kontynuowano akcję zabezpieczania księgozbioru dydaktycznego (foliowanie) i równoczesnego jego oznaczania działowego, wyposażania w kody kreskowe oraz paski magnetyczne (ponad 5000 wol.).
8. Wszystkie czytelnie (poza Bibliologiczną) czynne były w soboty do godz. 17.00, a trzy z nich w niedziele do 13.00. Łącznie czytelnie były dostępne przez 397 godzin w tygodniu.
9. Do księgozbiorów podręcznych czyteln włączono ponad 1900, a wycofano 1409 jednostek. Łącznie czytelnie liczyły **24 267** wol. wydawnictw zwartych, **1207** dokumentów audiowizualnych, baz danych i mikrofilmów oraz blisko 1400 tytułów czasopism i gazet.

10. Wypożyczalnia potwierdziła 11 640 (2007 – 11 925) obiegówek.
11. Wskaźnik częstotliwości udostępniania księgozbiorów podręcznych w czytelnich wyniósł 6,6, a dla księgozbioru dydaktycznego Wypożyczalni 1,4.
12. Liczba zarejestrowanych odwiedzin we wszystkich czytelnich i filiach wyniosła 65 808 (2007 – 66 792).
13. Spośród zamówień zrealizowanych do Wypożyczalni w roku sprawozdawczym 98,8% pochodziło z katalogu komputerowego.
14. Z możliwości samodzielnego prolongowania wypożyczeń przez Internet skorzystano 27,5 tys. razy, co stanowiło już blisko 60% wszystkich prolongat.
15. Z dniem 15 września nastąpiła zmiana w zakresie obsługi użytkowników, polegająca na przeniesieniu dyżurów pełnionych przez specjalistów z Czytelni Informacji Naukowej do Centrum Informacyjnego w pomieszczeniu dawnego Katalogu, wyposażonego technicznie do możliwości pełnienia stawianych przed nim zadań – kompleksowej realizacji zapytań użytkowników.

X. Działalność informacyjna

1. Biblioteka zapewniała na bieżąco dostęp do 86 (2007 – 81) baz danych, a testowano i proponowano czasowy dostęp do następnych 29 nowych baz, co oznacza poważny wzrost oferty kierowanej do użytkowników.
2. Do momentu zamknięcia Czytelni OIN z udostępnionych w niej baz skorzystało 5584 użytkowników (2007 – 5175), dla których wykonano wiele odpłatnych i darmowych usług informacyjnych.
3. Szkoleniami prowadzonymi przez OIN objęto łącznie 1286 (2007 – 1521) osób. Z prowadzonych w każdą środę i w każdy czwartek indywidualnych szkoleń z zakresu korzystania z CD-ROM i Internetu skorzystało 121 (2007 – 97) osób.
4. Prowadzono szkolenia z zakresu informacji naukowej, którymi obejmowano pracowników nauki, grupy doktorantów lub studentów, choć z żalem należy stwierdzić, że nie wszystkie jednostki organizacyjne UAM w stopniu wystarczającym chcą korzystać z tej propozycji szkoleń.
5. Przygotowano założenia organizacyjno-technologiczne repozytorium instytucjonalnego AMUR, rozpoczęto jego promowanie.
6. Powyższe usługi informacyjne uzupełniają formy tradycyjne – zestawienia tematyczne i kwerendy, których liczba w ostatnich latach nie jest stała. Z usług tych w Oddziale Informacji Naukowej wykonano 5 zesta-

wień tematycznych z 1170 opisami oraz ponad 320 kwerend z 4,8 tys. opisów. Oddział Zbiorów Specjalnych wykonał 447 kwerend.

7. We wszystkich komórkach organizacyjnych nadal na wysokim poziomie utrzymywała się liczba zapytań i informacji udzielanych drogą mailową, które nie podlegają dokładnej rejestracji. Doświadczenia te kazały zaprojektować i przygotować nową usługę *Ask a Librarian*, która jednak z przyczyn technicznych nie została w roku sprawozdawczym uruchomiona.
8. Liczba stanowisk komputerowych oddanych do dyspozycji czytelników w gmachu Biblioteki wynosi 62, ale równocześnie w wielu jego punktach użytkownicy mogą bezproblemowo korzystać z internetu bezprzewodowego.
9. Nadal podejmowano działania promocyjne realizowane bezpośrednio na wydziałach, intensyfikowano współpracę z telewizją, przygotowywanie ulotek, bieżące informowanie społeczności uczelni przez ogólnodostępne komunikaty mailowe. Ciągłe rozbudowywano zawartość strony WWW Biblioteki, uważając ją za podstawowe źródło informacji bieżącej.
10. Zorganizowano dziewięć tzw. dużych wystaw:
 - „Podrózne Sny” – wystawa fotografii Dominika Sikorowskiego,
 - XIII Poznański Przegląd Książki Naukowej,
 - Helmut Qualtunger – legenda za życia,
 - Przyłapani na czytaniu – tydzień bibliotek,
 - Jan Nepomucen Bobrowicz – Chopin gitary,
 - Wystawa fotografii Rafała Michałowskiego,
 - Stop papyrolizie,
 - Jan Paweł II wychowawca młodych,
 - Powstanie Wielkopolskie 1918-1919.

XI. Komputeryzacja

1. Nie zrealizowano (z powodu zbyt skromnego oszacowania potrzeb na uczelni) zakupu wystarczającej liczby zestawów komputerowych, których wymiana jest konieczna z powodu zużycia technologicznego dotychczasowego wyposażenia i z uwagi na mające nastąpić przejście na nową wersję systemu HORIZON. Zakupiono jedynie 53 zestawy, 1 laptopa, 2 skanery, 2 projektory, a także specjalistyczne oprogramowanie i inny drobny sprzęt.
2. Rozbudowano sieć komputerową wewnątrz gmachu o 12 gniazdek, podejmując jednak równocześnie prace nad dalszą rozbudową internetu bezprzewodowego w całym gmachu.

3. W ramach wdrażania i użytkowania systemu w BU m.in.:
 - opracowano założenia dotyczące zasad korzystania z sieci komputerowej,
 - zaktualizowano oprogramowanie Envisionware, służące do rejestracji i rozliczeń użytkowników, oraz innych istniejących programów,
 - zainstalowano oprogramowanie dSpace obsługujące tworzone repozytorium,
 - uruchomiono nowe lub poprawiono dotychczasowe programy wspomagające działalność Biblioteki (m.in. wirtualny przewodnik po bibliotece, zdalne zaliczanie testu z przysposobienia bibliotecznego, opis stanowiska pracy, system kadrowy i rejestracji czasu pracy).
4. Wdrażając system HORIZON:
 - wprowadzono na bieżąco zmiany w ustawieniach parametrów systemu służące usprawnianiu jego funkcjonowania,
 - wprowadzono parametry niezbędne dla funkcjonowania w systemie kolejnych bibliotek sieci,
 - rozpoczęto prace przygotowawcze do wdrożenia wersji 7.3g,
 - przeprowadzono 95 godzin szkoleń i warsztatów.
5. Wobec bibliotek sieci realizowano obowiązki serwisanta sprzętu komputerowego, diagnozując i naprawiając sprzęt oraz instalując oprogramowanie, zapewniając im także pełną obsługę informatyczną.
6. Współpracowano ściśle z PFBN oraz firmą Informa w zakresie rozwiązywania problemów bieżących, uczestniczono w szkoleniach.
7. Sprawowano nadzór merytoryczny i administrowano bazą ogólnopolskiego programu *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce*, a także dostępną dla głównych bibliotek miasta Poznania wspólną bazą druków wielkopolskich z lat 1801-1918.
8. Na koniec roku sprawozdawczego baza liczyła:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Opisów bibliograficznych	320 570	358 937	398 717	433 451	509 244	573 430
Pozycji	759 890	874 571	982 198	1 074 507	1 224 783	1 366 244

Oznacza to, że ponad 28% zbiorów bibliotek wchodzących w skład systemu biblioteczno-informacyjnego UAM ujęto już w systemie komputerowym. Wskazuje to jednak na duży zakres procentowy zbiorów pozostających do wykazania w zakresie retrokonwersji.

XII. Działalność dydaktyczna, naukowo-badawcza, wydawnicza i popularyzatorska

1. Obowiązkowe Przesposobienie biblioteczne realizowane drugi rok z rzędu w postaci szkolenia zdalnego zaliczyło w roku kalendarzowym 6587 studentów.
2. Praktyki studenckie odbyło łącznie 12 studentów, w tym najliczniejsza grupa studentów historii UAM. Na zasadach wolontariatu współpracowało z BU trzech studentów i absolwentów uczelni wyższych.
3. W szkoleniu wewnętrznym dla nowo przyjętych pracowników systemu biblioteczno-informacyjnego UAM uczestniczyło 28 osób, uzyskując stosowne zaświadczenia; 17 osób wzięło udział w lektoratach języka angielskiego, 11 – języka niemieckiego. W lektoratach wewnętrznych uczestniczyły 33 osoby.
4. Studia Uzupełniające Magisterskie ukończyły trzy osoby, jedna – studia I stopnia, jedna zdała egzamin, uzyskując uprawnienia bibliotekarza dyplomowanego; zaocznie studiowało i było słuchaczami studiów doktoranckich 13 osób.
5. Staże w BU odbyło sześć osób z bibliotek polskich w ramach obowiązkowych praktyk awansowych, a także skierowanych przez PUP.
6. Nowością było skierowanie (za pośrednictwem programu Erasmus) 4 młodych pracowników na dwutygodniowe staże zagraniczne w Dublinie; 9 osób zrealizowało staże krajowe.
7. Wspólnie z IFP UAM zorganizowano studia podyplomowe z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, które ukończyło 11 pracowników BU i 19 pracowników bibliotek wydziałowych. Studia podyplomowe z innych zakresów lub realizowane przez inne jednostki ukończyło 5 pracowników.
8. Zorganizowano 11 zebrań naukowych i spotkań promocyjnych dotyczących m.in. prezentacji wyników badań własnych pracowników, relacji z pobytów na konferencjach, wyjazdów zagranicznych, zagadnień dotyczących problemów współczesnego bibliotekarstwa i ich przełożenia na praktykę BU.
9. W gmachu BU systematycznie realizowane były ogólnodostępne wykłady przygotowywane przez Centrum Edyty Stein.
10. Z okazji Tygodnia Bibliotek zorganizowano cztery wykłady, okazjonalną wystawę, Wieczór w Bibliotece Uniwersyteckiej (zwiedzanie Biblioteki, cztery wykłady, koncert). Uczestnicząc w organizowanych przez UAM Dniach Nauki, przygotowano prezentację na temat kwaśnego papieru i dwa wykłady tematyczne.

11. Wygłoszono 52 prelekcje dla gości wizytujących Ciążeń. Czytelnia Niemiecka zorganizowała sześć wykładów dla osób zainteresowanych kulturą obszaru niemieckojęzycznego.
12. W celu przygotowania kolejnego rocznika czasopisma „Biblioteka” sześciokrotnie zbierał się zespół redakcyjny, omawiając problemy redakcyjne i wydawnicze, co zaowocowało wydaniem kolejnego tomu, nadal znajdującego się na liście czasopism punktowanych MNiSW.
13. Wykorzystując środki otrzymane w ramach Funduszu Wyszehradzkiego, zorganizowano międzynarodową konferencję naukową „Kultura pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej w późnym średniowieczu”, z której materiały w języku angielskim wydano nakładem własnym.
14. Przyjęto – poza Tygodniem Bibliotek – trzy grupy wycieczkowe (około 70 osób) zainteresowane historią Biblioteki, jej bieżącą działalnością, rozwojem usług informacyjnych i znaczeniem biblioteki jako warsztatu pracy naukowo-badawczej.
15. W ramach kontaktów międzynarodowych współpracowano na podstawie umów z 21 ośrodkami. Przyjęto siedmiu gości indywidualnych z tych ośrodków i jedną osobę realizującą staż naukowy w ramach programu Erasmus. Pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej wyjeżdżali do różnych ośrodków indywidualnie 29 razy. Zrealizowano dziewięć wyjazdów w ramach umów o współpracy i 20 poza umowami na: konferencje zagraniczne, staże, targi i dla przeprowadzenia kwerend.
16. Wzorem lat ubiegłych z okazji Dnia Bibliotekarza zorganizowano wyjazd szkoleniowo-rekreacyjny, tym razem do Gostynia i Zbrudzewa.
17. W ramach prowadzonych prac naukowo-badawczych:
 - 59 osób wzięło udział w konferencjach krajowych (wygłaszając 21 referatów i przewodnicząc trzem sesjom), poza tym 12 osób uczestniczyło w konferencjach zagranicznych, na których wygłoszono dziewięć referatów,
 - jedna osoba wygłosiła dwa wykłady na zaproszenie,
 - pracownicy BU opublikowali dwa wydawnictwa zwarte, 40 artykułów w wersji drukowanej i trzy w wersji elektronicznej,
 - sześć osób pełniło funkcję członka redakcji, a jedna osoba rady programowej czasopism i serii ogólnopolskich.
18. W ramach działalności wydawniczej własnym nakładem Biblioteki Uniwersyteckiej ukazały się: kolejny numer rocznika „Biblioteka”, zeszyt serii „Spis zawartości prasy wielkopolskiej”; wspomniane materiały pokonferencyjne oraz cztery tomy wydane w ramach serii „Libri librorum”.
19. Zrealizowano grant z Funduszu Wyszehradzkiego na prowadzenie badań nad kulturą średniowiecza. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa

Narodowego, w ramach Programu Operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe” – Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego – przyznało grant w wysokości 70 000 zł na realizację projektu „Digitalizacja i medializacja XIX-wiecznej prasy wielkopolskiej”. Kontynuowano przygotowywanie wniosku o grant w ramach Wojewódzkiego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 dotyczącego digitalizacji, archiwizacji, konserwacji i elektronicznego udostępniania druków wielkopolskich z lat 1801-1863.

20. Biblioteka kontynuowała funkcję koordynatora ogólnopolskiego programu prowadzonego pod egidą Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce*, realizowanego przez Zespół ds. Standaryzacji.
21. Dr Artur Jazdon został laureatem nagrody głównej im. Andrzeja Wojtkowskiego, przyznawanej przez SBP.
22. Dyrektor Biblioteki prowadził warsztaty dla kandydatów na bibliotekarzy i dokumentalistów dyplomowanych dla pracowników bibliotek naukowych miasta Poznania.

XIII. Archiwum Biblioteki

1. Archiwum na bieżąco przejmowało akta z komórek organizacyjnych BU, przeprowadzało brakowanie akt oraz ich przekazywanie do AP w Poznaniu.
2. Pracownik Archiwum:
 - wykonał 14 kwerend (2007 – 12),
 - opracował 144 nowe jednostki archiwalne (2007 – 74),
 - udostępnił 21 jednostek archiwalnych (2007 – 37).

XIV. Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej w Ciężeniu

1. Uporządkowano 900 mb zbiorów masońskich (2007 – 850 mb).
2. Nie przekazano do Poznania materiału celem selekcji (2007 – 2778).
3. Zrealizowano 87 zamówień czytelniczych (2007 – 179) oraz wykonano 637 stron kserokopii (2007 – 734).
4. Wygłoszono 37 prelekcji na temat wolnomularstwa i zbiorów masońskich dla grup krajowych i zagranicznych.

XV. Podsumowanie

Główne zadania na rok 2009 wynikające z oceny roku sprawozdawczego

1. Prowadzenie dalszych starań o pozyskanie zastępczej powierzchni magazynowej, a także intensyfikacja starań o rozbudowę gmachu przy ul. Ratajczaka.
2. Dostosowanie – w momencie jego powstania – założeń rozwoju strategicznego Biblioteki do planu strategicznego uczelni.
3. Realizacja starań o poprawę sytuacji finansowej wszystkich grup pracowników.
4. Wprowadzenie w życie Systemu Okresowych Ocen Pracowników.
5. Wprowadzenie zmodyfikowanych zasad pracy zespołu specjalistów dziedzinowych i realizowanej przez nich współpracy z użytkownikami, a także z bibliotekami wydziałowymi.
6. Wdrożenie nowej wersji systemu HORIZON i wykorzystanie wszystkich stwarzanych przez program możliwości.
7. Wypracowanie dla bibliotek systemu porównywalnych zasad udostępniania zbiorów, redukujących istniejącą wielość wyjątków i zasad specjalnych.
8. Zwiększenie wysokości środków pozabudżetowych pozyskiwanych samodzielnie przez Bibliotekę.
9. Dalsze doposażenie w sprzęt komputerowy, rozbudowa w gmachu dostępu do internetu bezprzewodowego.
10. Rozwój różnych form i zakresów szkoleń, konsultacji dla bibliotekarzy i grup użytkowników, w tym szczególnie systemowego kształcenia dla doktorantów, a także nowych usług informacyjnych.
11. Utrzymanie wysokiego poziomu współpracy z jednostkami centralnymi oraz poszczególnymi bibliotekami w zakresie opracowania zbiorów.
12. Kontynuowanie działań na rzecz remontu substancji zabytkowej.
13. Realizacja założeń władz uczelni w zakresie promocji wydawnictw własnych UAM oraz budowy repozytorium instytucjonalnego.
14. Dbłość o wysoki poziom merytoryczny pracowników, m.in. przez uruchomienie wspólnie z IFP UAM studiów z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, kontynuowanie studiów podyplomowych Współczesna biblioteka naukowa, aktywne uczestnictwo w różnych formach życia naukowego oraz kulturalnego środowiska zawodowego i miasta Poznania.
15. Opracowanie planu udziału Biblioteki w dekadzie obchodów stulecia Uniwersytetu (sesje, konferencje, warsztaty, wykłady, wystawy, wydawnictwa).

Załącznik

Klasyfikacja rzeczowa nowych wpływów według dyscyplin wiedzy

Symbol	Dział	Wol.	Procent
A	Języki informacyjne, encyklopedie, prasoznawstwo	267	1,99
B	Bibliotekoznawstwo	94	0,70
C, D, E	Historia, Nauki pomocnicze	1 862	13,85
Ew-Ez	Kultura	356	2,65
F	Wojskowość	121	0,90
G, H	Nauki społeczne, Ruchy Społeczne	765	5,69
I	Socjologia	286	2,12
k	Ekonomia	1 153	8,58
L	Prawo	847	6,30
M	Sztuka	1 205	8,96
N, O, P, Q, Z	Filologie	2 336	17,37
R	Filozofia, Psychologia	677	6,43
S	Pedagogika	662	4,92
T	Religioznawstwo	1 561	11,62
U	Geografia	359	2,67
V	Matematyka, Astronomia	89	0,66
W	Nauki przyrodnicze	414	3,07
X	Medycyna	142	1,06
Y	Technika, Rolnictwo, Leśnictwo	250	1,85
Łącznie		13 446	100,00